

ITEM NO 07344/53

B/MP
I/10778
15 July

CZECHOSLOVAKIA

FINANCE

Money

POPULATION

Dissatisfaction

THE MONEY REFORM IN A HOTEL

SOURCE MUNICH : A 33-year-old refugee who escaped to Western Germany in the middle of June 1953.

DATE OF OBSERVATION : June 1953.

ENGLISH SYNOPSIS

This report describes the confusion caused by the currency devaluation in the nationalized restaurant and hotel business of the ČESKÉ BUDĚJOVICE district. The report is interesting as well as reliable, because source worked as manager in a hotel enterprise of above mentioned district.

EVAL. COMMENT : This is another report describing the reaction of people to the currency reform. This subject was widely covered by numerous reports last month.

x x x

V ČESKÉM KRUMLOVĚ je menší hotel "Růže", který patří pod správu "ČESKOBUDĚJOVICKÝCH RESTAURACÍ A HOTELŮ" n.p.

Kolem 16. května obdržel hotel z podnikového ředitelství v ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH dopis, ve kterém bylo žádáno, aby si hotel "Růže" podal žádost o zálohu na plat pro veškeré zaměstnance za skutečně odpracovaných 14 dnů v měsíci květnu. Předtím na polovinu měsíční gáže. O nemocných, nebo o zaměstnancích na dovolené nebylo v dopise nic psáno. Bylo v něm jen ještě podotknuto, že pro příště budou vypláceny vždy 14ti denní zálohy na plat.

/more/

Informátor nekladal na dopis zvláštní důraz a proto podnikovému ředitelství oznámil jen přibližné polo-
viční platy s umyslem, že rozdíl vyúčtuje na konci
měsíce. Peníze došly 22. května 1953 a byly také všem
zaměstnancům vyplaceny. Jelikož v podniku nebylo v té
době nemocných ani zaměstnanců na dovolené, výplata
prošla hladce.

Současně se informátor dověděl od známých v jiných
podnicích, jako na př. v komunálních podnicích ČESKÝ
KRUMLOV nebo "Řemeslnické potřeby" n.p., ČESKÝ KRUMLOV,
že tatáž praxe se zaváděla i v jiných závodech, ačkoliv
předtím se vyplácely platy měsíčně. V hotelu "Růže"
bylo dokonce podnikovým ředitelstvím výslovně zakázá-
no zálohy vyplácet.

Opatření se zálohami vyvolaly doměnky, že se bude něco
dít s penězi. Obchody byly také ve dnech po výplatě
záloh přeplněny kupujícími, kteří horečně nakupovali
co se dalo, aby se zbavovali peněz. Nákupní horečka
měla za následek, že několik dní před koncem měsíce
byl zastaven v Č. KRUMOVĚ prodej volného zboží a pro-
dávalo se jen na lístky. V obchodech, které měly volné
zboží, se bílilo a dělал pořádek. Bílilo se na př.
v TEPU, n.p. na "Latráni". Uzamčena byla volná MASNA
na Soukenické ulici.

Komunisté nevěřili, že bude něco s měnou. Manželka in-
formátora přišla 23. května v sobotu z kanceláře domů -
pracovala u Řemeslnických potřeb, n.p. - a prohlásila
manželovi: "Nic nekupuj, s penězi nic nebude. Náš ve-
doucí /komunista ČÍTEK /fnu/ říká, že s penězi se
nic nestane, že jím bylo na jedné schůzi organizace
řečeno, že naše měna je pevná." Informátor neví, zda
šlo o nějakou schůzi těsně před měnovou reformou nebo
dřívější. K tomu ještě dodává, že také v obchodech
nebylo mezi kupujícími vidět mnoho komunistů. Nakupo-
vali většinou reakcionáři. Snad také byli komunisté
v době vyhlášení měnové reformy nejzklamanějšími a
nejvášnivějšími odpůrci reformy.

Informátor nakoupil za 9.000 Kčs sobě kalhoty, manžel-
ce šaty, dítěti oblečení, kromě toho koupil pro domác-
nost 10 lahví rumu, 3 kg párků a asi 5 kg volného sa-
lámu. Oblečení a alkohol koupil v prvních dnech po vý-
platě záloh, kdy se dalo ještě nakupovat. Párky a salám
pak v sobotu, v den vyhlášení reformy, v hotelu "Růže",
kde si zaměstnanci mezi sebou rozdělili zbývající zá-
soby. Na výměnu mu pak zůstalo jen 1.000 Kčs. 10.000
Kčs byly jejich všechny rodinné úspory.

/more/

V týdnu před vyhlášením měnového opatření byl v hotelu "Růže" blázelec. Opatření stíhalo opatření. Nejprve došel dopis ze zásobovacího referátu ONV s rozkazem, že se nesmějí prodávat volné potraviny. V hotelu to byly pokrmy z volného masa, volné salámy, rolné rohlíky, chléb a kromě toho ještě lihoviny, víno a vícestupňové pivo. Desítka a dvanáctka. Když nařízení přišlo, také se prodej okamžitě zastavil.

Druhý den volalo podnikové ředitelství z ČESKÝCH BUDĚJOVIC s příkazem, aby hotel nakoupil volné maso, že MASNA je povinna jakékoliv množství masa prodat a aby obnovil opět prodej pokrmů z volného masa. Tak se pokrmy vyráběly a prodávaly.

Další den zase ONV, zásobovací referent, rozkázal, že se pokrmy z volného masa nesmějí prodávat. Tak se neprodávalo.

V ČESKÉM KRUMLOVĚ bylo v těchto dnech vidět, jak lidé chodili z podniku do podniku, z hotelu "Růže" do druhého hotelu v městě, do Městského hotelu, Komunální podniky, a kupovali tam volné potraviny podle toho, kde se prodávaly. V restauracích, kde se podávalo jídlo, bylo mimořádné množství lidí, kteří si poroucheli obědy a večeře. Informátor tam mluvil se známými, kteří prohlašovali: "Ať se aspoň za poslední peníze nažeru."

Nastala sobota 30. května. V 17 hodin československý rozhlas oznámil zákon o měnové reformě. Informátor šel asi v 18 hodin do městských lázní. Po cestě viděl na ulicích shluky lidí, kteří hovořili vzrušenými hlasy o novém nařízení. Pronášeli ironické poznámky na adresu vlády a komunistické strany a někteří z nich si lepili tisícičkorunové bankovky na čelo na důkaz jejich bezcennosti. Když se informátor asi po hodině vrátil do podniku, čekal na něho již zástupce podnikového ředitele z ČESKÝCH BUDĚJOVIC Vojtěch MAREK, který přivezl instrukce, týkající se nové situace.

Předně byla svolána na neděli 31. května 1953 na 5 hodin ráno do hotelu "Růže" schůzka předstevu okamžitě utvořených inventurních výborů. Ještě v sobotu večer osobní posel doručil informátorovi pověření od ONV, že je jmenován předsedou inventurní komise, skládající se ještě z dvou lidí. Komise byla určena pro inventuru v hotelu "Videň" v ČESKÉM KRUMLOVĚ a nedaleké nádražní restauraci KAJOV. Naproti tomu byli zaměstnanci z hotelu "VIDĚN" určeni pro revisi v hotelu "RŮŽE".

/more/

Na nedělní ranní schůzce, kterou vedl referent zásobovacího oddělení ONV František VANĚČEK, bylo nařízeno, aby se s inventurami začalo v 10 hodin, zástupcům jednotlivých podniků byly rozdány cenníky s cenami v nové měně.

Inventura v hotelu Videa proběhla naprosto hladce. V hotelu se totiž neprodávaly alkoholické nápoje a tak hotel zel prázdnotou. Avšak v nádražní restauraci Kájov, která byla stranou města a nebyla pod dozorem, se ukázal docela jiný obraz. Komise přišla do restaurace v 16 hodin, ale k inventuře se dostala až v 19 hodin. Hosté poznali, že se jedná o lidi, kteří mají v restauraci provádět soupis zásob a proto na ně naléhali, ať toho nechají na pozdější dobu. Nabízeli jim pivo, desítku, a při tom prohlašovali, ať aspoň se mohou za staré peníze napít, když jsou tak okradeni. Rovněž hostinský vytáhl odněkud lahve rumu a popíjel se členy komise rum s černou kávou. Lidé si porouchali třeba 10 piv najednou. V místnosti bylo asi 30 hostů a z toho by se snad spočítalo na jedné ruce, kolik jich nemělo náladu. Pivo se až do 19 hodin, kdy se začalo s inventurou. Inventura byla velmi snadná. Pivo bylo vypité, kořalka také - hostinský si ji asi sám ulil, jak poznamenává informátor - prostě na skladech nebylo téměř vůbec nic. Jen prázdné lahve, bedny a sudy. Zatím co v jiné dny měla restaurace Kájov denní tržbu 2.000 Kčs - 3.000 Kčs, za sobotu a neděli před 1. červnem utržila 120.000 Kčs. O tom jak se na zvýšenou tržbu dívalo podnikové ředitelství v ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH, informátor neví.

Informátor potvrzuje, že nálada hostů v restauraci Kájov byla vzrušená, že padaly poznámky týkající se měnové reformy, avšak celkem nedošlo k nějakým akcím proti vládě. Lidé spíše využívali poslední možnosti k nákupu, aby jejich peníze nepřišly tak zbůhdarma nazmar.

Od 1. do 4. června se mohlo v hotelu "Růže" a v kterémkoliv jiném obchodě nakupovat za staré peníze ve výsokém poměru vůči novým cenám. Informátor si nepamatuje, jaký to byl poměr, neboť nic za staré peníze nekupoval, protože žádné neměl. Vzpomíná si jen, že desetistupňové pivo stálo 300 Kčs.

Na konci měsíce čekalo zaměstnance národních podniků nepříjemné překvapení. Při vyplácení záloh za uplynulých 14 dnů v polovině května zaměstnanci podepisovali

/more/

dohodu, že souhlasí s tím, aby jim eventuální rozdíly byly vyúčtovány na konci zučtovacího měsíce.

Dohoda byla dalším komunistickým podvodem na pracujícím lidu v Československu. Zučtování na konci měsíce se provádělo totiž chytráckým způsobem. Dostal-li zaměstnanec větší zálohu než obnášel poloviční plat, musel rozdíl vrátet v nových penězích v poměru 1 : 5. Když však dostal na záloze méně než činil 14 denní plat, byl mu doplatek vyplacen v nové měně v poměru 1 : 50. To se stalo v podniku KONOPA, n.p. ČESKÝ KRUMLOV, kde měl informátor známého. V podniku Růže se to na konci května nestalo, protože k tomu nebyl čas, ale mělo se to provést až na konci června. To již informátor byl za hranicemi.

E n d